

Турске сапунице, које обарају рекорде гледаности и које се према подацима из марта месеца емитују у 36 држава, потиснуле су донедавно на малим екранима доминантне мексичке и бразилске серије. Ова права „помама за турским серијама“, чије се пласирање „преко гране“ некако „случајно“ поклопило са доласком Партије правде и развоја на власт 2002. године, у потпуности временски кореспондира са дипломатским иницијативама Турске у региону Блиског истока и Балкана. Повратак Турске на Западни Балкан (ако се уопште може рећи да је Турска икада заправо и одлазила са ових простора), праћен је са једним доста занимљивим феноменом – правом правцатом хистеријом око турских серија. Популарна „Шехерезада“ тј. „1001 ноћ“ (

”
Binbir Gece
“

) је за веома кратко време на простору бивше Југославије постигла невероватну популарност, а Балкан поред турских високих званичника од недавно походе и звезде турских сапуница. Главни глумци серије Халит Ергенч (

Halit Ergenç
) и Бергузар Корел (

Bergüzar Korel
) који играју улоге Онура и Шехерезаде су недавно током свог боравка у Хрватској, искористили прилику и своју популарност уновчили за 300 хиљада евра снимивши рекламу у трајању од свега једне минуте и десет секунди за хрватски трговински ланац „Идеа“.

[\[1\]](#)

Пише: Милош Б. Марковић
субота, 11 децембар 2010 17:25

Србија и Хрватска међутим, у овоме нису никакав изузетак. Серија „1001 ноћ“ остварила је рекордну гледаност и у „непријатељској“ Грчкој. „Бомбардовање“ турским серијама у овој земљи започето је са емитовањем серија „Младожења странац“ („*Yabancı Damat*“) и „1001 ноћ“, да би се од ове зиме наставило са серијама „Забрањена љубав“ (

”
Aşk ı Memnu
“

) и „Сребро“ (

”
Gümüş
“

). Серију „1001 ноћ“ коју је најпре емитовао грчки канал „Македонија“ и чије се приказивање уз рекордну гледаност завршило априла месеца, наставио је да приказује исто тако грчки канал АНТ 1, где ју је дневно гледало у просеку 1 100 000 гледалаца.

[\[2\]](#)

Слична ситуација је била и у суседној Бугарској, где је серију „Сребро“ преко бугарског BTV канала дневно пратило око 2 милиона гледалаца и где је главна глумица из истоимене серије, Сонгул Оден (

Songül Öden

), због популарности гостовала у неколико бугарских емисија попут „Dancing Stars 2“ и „Slavi Show“.

[\[3\]](#)

У Сирији је пак, највише пажње поклоњено серији „Долина вукова“ (

”
Kurtlar Vadisi
“

) која приказује спрегу турске политике са криминалом и показује рад турских служби безбедности.

Популарна „Шехерезада“ тј. „1001 ноћ“ („*Binbir Gece*“) је за веома кратко време на простору бивше Југославије постигла невероватну популарност, а Балкан поред турских високих званичника од недавно походе и звезде турских сапуница.

Конкретно када је реч о Блиском истоку и Северној Африци, може се слободно рећи да су напред поменуте турске серије, направиле праву малу културну револуцију у домовима од Марока до Ирака. Другим речима, њима се поправља имиџ Турске и Турака, на који су се негативно одразили како вишевековно османско присуство тако и каснији покушаји турског културног дистанцирања из региона. Турска која се у регион „на велика врата“ вратила почетком осамдесетих са тадашњим премијером Тургутом Озалом, поред политичке активности, сада своје свакодневно присуство Турске остварује и преко малих екрана, преко којих улази у скоро сваки дом. Анкара је тиме на

Пише: Милош Б. Марковић
субота, 11 децембар 2010 17:25

неки начин довела у питање доминацију америчке популарне културе у региону и са њиховом све већом популарношћу, помогла медијско повезивање као и стварање препознатљиве „јединствене“ програмске шеме телевизијских канала на Блиском истоку.

Упркос нескривеној Ердогановој наклоности Ирану, по речима арапског писца Ширзада Јусуфа, турске серије показују да се у суштини се ради „о борби за наклоност Арапа у региону између Ирана и Турске“. За разлику од Ирана, чије понашање изазива подозрење арапских суседа, Турска се на прихватљив и ненаметљив начин „улагује“ арапском јавном мњењу, подстиче модернизацију Блиског истока и охрабрује његово културно повезивање са Западом. Директор италијанске Међународне мреже за етничку политику и миграције, Алесандро Сил (Alessandro Silj), је у свом тексту који је објавио дневни лист,

„Corri
D

ere
ella
Sera
“

, а који су објавили и турски медији, истакао да ће турске серије односно „пример Турске, у целом региону створити далеко слободнију, нову жену, која ће постати симбол културних и друштвених промена“.

[\[4\]](#)

Истраживање које је спровела „KA Research Limited“ показало је да 74% жена у Саудијској Арабији редовно или повремено гледа турске сапунице, а да 63% саудијских жена сматра да је серија „Сребро“ утрла пут личним слободама и правима жена у овој држави.

[\[5\]](#) Наиме, по речима турског министра без портфеља, Зафера Чаглајана, турске серије су популарне у тој мери да се „у арапским земљама састанци договарају у складу са временом емитовања турских серија“.

[\[6\]](#)

Досадашње искуство такође показује да се пласирање турских серија ван граница

Турске позитивно одразило на привлачење страних студената на школовање у Турској и турски туризам. Снимци Истамбула који се провлаче кроз већину турских серија учинили су да је Истамбул постао једно од омиљених места у Турској за одмор Арапа који су у могућности да путују. Број туриста из Саудијске Арабије у Турску је са 30 000 скочио на 100 000, а број летова из Ријада у Истанбул се са 2 лета недељно повећао на 4.

[\[7\]](#)

У намери да искористе прилику и привуку све већи број арпских туриста, поједини ланци тржних центара, у својим објектима који се налазе у близини најпрометнијих аеродрома у Истамбулу и другим градовима Турске, поред запошљавања радника са знањем арапског језика, размишљају о ангажовању глумаца из турских сапуница у циљу привлачења купаца из арапских земаља.

[\[8\]](#)

Поред привлачења страних туриста, турска кинематографија омогућава „селективно“ упознавање Балкана, Блиског истока и Централне Азије са друштвеним обичајима у Турака, њиховим навикама, кухињом, природним и историјским богатствима Турске, али и промовисање турских робних марки. Значај који турске серије имају за успех турске дипломатије на регион и обрнуто, као и за турску економију, потврдио је и министар без портфеља у турској влади, Зафер Чаглајан (*Zafer Çağlayan*

), речима да се „размишља о маркетиншкој подршци серијама с обзиром на чињеницу да ће оне обезбедити позитиван имиџ Турској и поспешити коришћење турских производа“.

[\[9\]](#)

Друга страна медаље□□

Ипак, нису сви задовољни са утицајем који турске серије остављају. Када је реч о Блиском истоку, конзервативни делови тамошњих друштава у њима препознају „америчке прсте“ и промовисање западњачких обичаја и вредности, по њиховом мишљењу штетних по муслимане. Поједини турски филмски критичари истичу да треба бити опрезан, јер промовисање „западног“ морала, и у складу са њима прихватљивих друштвених вредности у појединим турским серијама (форсирање тема као што су ванбрачна деца, сексуални односи ван брака, преваре брачних партнера, алкохол, прихватање „лаких“ дрога као нормалне појаве), може имати и негативне последице по углед Турске у овој регији. Тако саудијски

Онур и Шехерезада, или дипломатија преко малих екрана

Пише: Милош Б. Марковић
субота, 11 децембар 2010 17:25

